

Указ
Президента України

**Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від
6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки
України"**

Відповідно до статті 107 Конституції України **п о с т а н о в л я ю** :

1. Увести в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" (додається).

2. Затвердити Стратегію національної безпеки України (додається).

3. Визнати такими, що втратили чинність:

Указ Президента України від 12 лютого 2007 року № 105 "Про Стратегію національної безпеки України";

статтю 2 Указу Президента України від 8 червня 2012 року № 389 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року "Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України".

4. Контроль за виконанням рішення Ради національної безпеки і оборони України, введеного в дію цим Указом, покласти на Секретаря Ради національної безпеки і оборони України.

5. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України

П.ПОРОШЕНКО

м. Київ

26 травня 2015 року

№ 287/2015

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 26 травня 2015 року № 287/2015

СТРАТЕГІЯ
національної безпеки України

1. Загальні положення

Революція гідності (листопад 2013 року - лютий 2014 року) проти корумпованої влади, яка, свідомо ігноруючи права, свободи і законні інтереси громадян, під тиском ззовні намагалася перешкодити європейському вибору Українського народу, відкрила перед Україною можливості для побудови нової системи відносин між громадянином, суспільством і державою на основі цінностей свободи і демократії.

Прагнучи перешкодити волі Українського народу до європейського майбутнього, Росія окупувала частину території України - Автономну Республіку Крим і місто Севастополь, розв'язала воєнну агресію на Сході України та намагається зруйнувати єдність демократичного світу, ревізувати світовий порядок, що сформувався після закінчення Другої світової війни, підірвати основи міжнародної безпеки та міжнародного права, уможливити безкарне застосування сили на міжнародній арені.

Російська загроза, що має довгостроковий характер, інші докорінні зміни у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі України обумовлюють необхідність створення нової системи забезпечення національної безпеки України, що передбачає ця Стратегія.

Політика національної безпеки України ґрунтується на повазі до норм і принципів міжнародного права. Україна захищатиме свої фундаментальні цінності, визначені Конституцією та законами України, - незалежність, територіальну цілісність і суверенітет, гідність, демократію, людину, її права і свободи, верховенство права, забезпечення добробуту, мир та безпеку. Їх захист забезпечать ефективні Збройні Сили України, інші військові формування, утворені відповідно до законів України, розвідувальні, контррозвідувальні і правоохоронні органи держави, динамічний розвиток економіки України.

Ця Стратегія національної безпеки України спрямована на реалізацію до 2020 року визначених нею пріоритетів державної політики національної безпеки, а також реформ, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, і Стратегією сталого розвитку "Україна - 2020", схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5.

2. Цілі Стратегії національної безпеки України

Основними цілями цієї Стратегії є:

мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави;

утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу

та формування умов для вступу в НАТО.

Досягнення визначених цілей потребує:

зміцнення Української держави шляхом забезпечення поступального суспільно-політичного й соціально-економічного розвитку України;

якісно нової державної політики, спрямованої на ефективний захист національних інтересів в економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах, комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки та створення ефективного сектору безпеки і оборони України;

нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки.

3. Актуальні загрози національній безпеці України

3.1. Агресивні дії Росії, що здійснюються для виснаження української економіки і підризу суспільно-політичної стабільності з метою знищення держави Україна і захоплення її території, а саме:

військова агресія, участь регулярних військ, радників, інструкторів і найманців у бойових діях на території України;

розвідувально-підбивна і диверсійна діяльність, дії, спрямовані на розпалювання міжетнічної, міжконфесійної, соціальної ворожнечі і ненависті, сепаратизму і тероризму, створення і всебічна підтримка, зокрема військова, маріонеткових квазідержавних утворень на тимчасово окупованій території частини Донецької та Луганської областей;

тимчасова окупація території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя та дальші дії щодо дестабілізації обстановки у Балто-Чорноморсько-Каспійському регіоні;

нарощування військових угруповань біля кордонів України та на тимчасово окупованій території України, у тому числі розміщення на півострові Крим тактичної ядерної зброї;

блокування зусиль України щодо протидії монополізації стратегічних галузей національної економіки російським капіталом, щодо позбавлення залежності від монопольних поставок критичної сировини, насамперед енергетичних ресурсів;

торговельно-економічна війна;

інформаційно-психологічна війна, приниження української мови і культури, фальшування української історії, формування російськими засобами масової комунікації альтернативної до дійсності викривленої інформаційної картини світу.

3.2. Неефективність системи забезпечення національної безпеки і оборони України:

несформованість сектору безпеки і оборони України (далі - сектор безпеки і оборони) як цілісного функціонального об'єднання, керованого з єдиного центру;

інституційна слабкість, непрофесійність, структурна незбалансованість органів сектору безпеки і оборони;

недостатність ресурсного забезпечення та неефективне використання ресурсів у секторі безпеки і оборони;

відсутність ефективних зовнішніх гарантій безпеки України;

діяльність незаконних збройних формувань, зростання злочинності, незаконне використання вогнепальної зброї.

3.3. Корупція та неефективна система державного управління:

поширення корупції, її укорінення в усіх сферах державного управління;

слабкість, дисфункціональність, застаріла модель публічних інститутів, депрофесіоналізація та деградація державної служби;

здійснення державними органами діяльності в корпоративних та особистих інтересах, що призводить до порушення прав, свобод і законних інтересів громадян та суб'єктів господарської діяльності.

3.4. Економічна криза, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення:

монопольно-олігархічна, низькотехнологічна, ресурсовитратна економічна модель;

відсутність чітко визначених стратегічних цілей, пріоритетних напрямів і завдань соціально-економічного, воєнно-економічного та науково-технічного розвитку України, а також ефективних механізмів концентрації ресурсів для досягнення таких цілей;

високий рівень "тінізації" та криміналізації національної економіки, кримінально-кланова система розподілу суспільних ресурсів;

деформоване державне регулювання і корупційний тиск на бізнес;

надмірна залежність національної економіки від зовнішніх ринків;

неефективне управління державним боргом;

зменшення добробуту домогосподарств та зростання рівня безробіття;

активізація міграційних процесів унаслідок бойових дій;

руйнування економіки та систем життєзабезпечення на тимчасово окупованих територіях, втрата їх людського потенціалу, незаконне вивезення виробничих фондів на територію Росії.

3.5. Загрози енергетичній безпеці:

спотворення ринкових механізмів в енергетичному секторі;

недостатній рівень диверсифікації джерел постачання енергоносіїв та технологій;

криміналізація та корумпованість енергетичної сфери;

недієва політика енергоефективності та енергозабезпечення.

3.6. Загрози інформаційній безпеці:

ведення інформаційної війни проти України;

відсутність цілісної комунікативної політики держави, недостатній рівень медіа-культури суспільства.

3.7. Загрози кібербезпеці і безпеці інформаційних ресурсів:

уразливість об'єктів критичної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів до кібератак;

фізична і моральна застарілість системи охорони державної таємниці та інших видів інформації з обмеженим доступом.

3.8. Загрози безпеці критичної інфраструктури:

критична зношеність основних фондів об'єктів інфраструктури України та недостатній рівень їх фізичного захисту;

недостатній рівень захищеності критичної інфраструктури від терористичних посягань і диверсій;

неефективне управління безпекою критичної інфраструктури і систем життєзабезпечення.

3.9. Загрози екологічній безпеці:

надмірний антропогенний вплив і високий рівень техногенного навантаження на територію України;

негативні екологічні наслідки Чорнобильської катастрофи;

значний обсяг відходів виробництва та споживання і неналежний рівень їх вторинного використання, переробки та утилізації;

незадовільний стан єдиної державної системи та сил цивільного захисту, системи моніторингу довкілля.

4. Основні напрями державної політики національної безпеки України

4.1. Відновлення територіальної цілісності України

Відновлення територіальної цілісності України та цілісності демократичних інститутів на всій її території, реінтеграція тимчасово окупованих територій після їх звільнення є стратегічним завданням політики національної безпеки.

Виходячи з пріоритету мирних засобів, Україна буде використовувати всі можливі засоби захисту своєї територіальної цілісності, які не суперечать міжнародному праву.

Запорукою національної безпеки і відновлення територіальної цілісності України є потужні Збройні Сили України, інші утворені відповідно до законів України військові формування, що забезпечені сучасним озброєнням і військовою технікою, активна зовнішньополітична діяльність, ефективні розвідувальні, контррозвідувальні і правоохоронні органи.

4.2. Створення ефективного сектору безпеки і оборони

Формування та розвиток сектору безпеки і оборони, який має забезпечити адекватне і гнучке реагування на загрози, раціонально використовуючи можливості і ресурси, є пріоритетом політики національної безпеки. При цьому необхідно забезпечити:

комплексне вдосконалення законодавства з питань національної безпеки і оборони України, зокрема прийняття Закону України про внесення змін до Закону України "Про основи національної безпеки України" (нова редакція), який визначить механізми керівництва у сфері національної безпеки та оборони, унормує структуру і склад сектору безпеки і оборони, систему управління, координації та взаємодії його органів;

централізоване управління сектором безпеки і оборони у мирний час, у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, та в особливий період, міжвідомчу координацію і

взаємодію;

узгодження концепцій (програм) реформування та розвитку органів сектору безпеки і оборони та оборонно-промислового комплексу за єдиним задумом;

удосконалення державної системи стратегічного планування, створення єдиної системи моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони, забезпечення ефективної координації та функціонування єдиної системи ситуаційних центрів профільних органів державної влади сектору безпеки і оборони;

запровадження інтегрованої системи освіти, бойової і спеціальної підготовки персоналу для органів сектору безпеки і оборони із залученням викладачів, інструкторів із держав - членів НАТО, ЄС, формування нової культури безпеки;

удосконалення бюджетної політики у сфері забезпечення національної безпеки і оборони України шляхом поетапного збільшення співвідношення бюджетних видатків органів сектору безпеки і оборони на розвиток, бойову підготовку і оперативну діяльність відповідно до практики держав - членів НАТО;

застосування програмно-цільового підходу до визначення обсягів фінансових і матеріально-технічних ресурсів, необхідних для ефективного функціонування органів сектору безпеки і оборони та оборонно-промислового комплексу;

професіоналізацію сектору безпеки і оборони, підвищення фахового рівня персоналу, ефективну його мотивацію до належного виконання завдань за призначенням, максимально доцільне скорочення обслуговуючих підрозділів органів цього сектору;

якісне вдосконалення системи демократичного цивільного контролю над органами сектору безпеки і оборони, посилення парламентського контролю у цій сфері;

розвиток системи військово-патріотичного виховання, запровадження програм військової підготовки і цивільного захисту в загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах.

4.3. Підвищення обороноздатності держави

Забезпечення готовності держави, її економіки і суспільства до оборони та відбиття зовнішньої агресії у будь-яких формах і проявах (зокрема у формі гібридної війни), підвищення рівня обороноздатності держави є ключовим пріоритетом політики національної безпеки.

Основними завданнями у цій сфері є:

підготовка держави до відсічі збройної агресії, підвищення здатності органів державної влади, військового управління та органів місцевого самоврядування, сил оборони, системи цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу до функціонування в умовах кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, та особливого періоду;

реформування сил оборони з орієнтацією на створення високоефективних боєздатних підрозділів Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань, забезпечення пріоритету їх якісних, а не кількісних характеристик;

реформування системи мобілізаційної підготовки та мобілізації, формування належних умов для комплектування Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань фаховим персоналом, реалізація при цьому принципу екстериторіальності, створення електронного реєстру військовозобов'язаних;

створення потужного, багаточисельного, військово-навченого резерву, приписаного до визначених військових частин, готового до швидкого розгортання і здатного виконувати завдання за призначенням;

активізація підготовки населення і території держави до виконання завдань оборони, удосконалення системи територіальної оборони;

модернізація і випереджувальний розвиток оборонно-промислового комплексу, нарощування його виробничих потужностей, вироблення конкурентоспроможних на світовому ринку озброєнь і військової техніки, імпортозаміщення та збільшення власного виробництва критичних комплектуючих і матеріалів;

поглиблення оборонно-промислового та військово-технічного співробітництва з іншими державами, насамперед державами - членами НАТО, ЄС, досягнення повної незалежності від Росії у питаннях виробництва озброєнь та військової техніки;

підтримка перспективних, практично спрямованих наукових досліджень у сфері національної безпеки і оборони;

спрямування двосторонньої та багатосторонньої співпраці з державами - партнерами на забезпечення обороноздатності України, отримання сучасних зразків озброєння та військової техніки, сприяння зняттю штучних обмежень у сфері військово-технічного співробітництва.

Пріоритетом у цій сфері є реформування Збройних Сил України з метою забезпечення їх ефективності, мобільності, оснащення сучасним озброєнням, військовою і спеціальною технікою та на основі цього - спроможності забезпечити оборону держави.

У середньостроковій перспективі Збройні Сили України комплектуватимуться за змішаним принципом з поступовим нарощуванням контрактної складової та створення багаточисленного високомобільного резерву першої черги.

Реформа Збройних Сил України передбачає, зокрема:

уточнення функцій і завдань, перегляд структури і чисельності, підвищення якості особового складу, удосконалення системи управління та підготовки військ, їх оснащення сучасним озброєнням, військовою і спеціальною технікою;

усунення дублювання функцій Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України, запровадження централізованої структури керівництва обороною держави;

формування Об'єднаного оперативного штабу як органу управління міжвидовими та міжвідомчими угрупованнями військ (сил);

розвиток Сил спеціальних операцій Збройних Сил України відповідно до доктрин і стандартів НАТО;

удосконалення і розвиток на сучасній технологічній базі відповідно до стандартів НАТО системи управління, захищених телекомунікацій, розвідки, радіоелектронної боротьби, отримання оперативного доступу до даних аерокосмічної розвідки;

посилення контррозвідувального захисту Збройних Сил України, приведення систем воєнної розвідки та військової контррозвідки у відповідність із стандартами НАТО;

зміцнення бойового потенціалу ракетних військ та артилерії Сухопутних військ Збройних Сил України, прийняття на озброєння сучасних ракетних комплексів національного

виробництва, спроможних забезпечувати стримування агресора;

модернізацію авіації та системи протиповітряної оборони Повітряних Сил Збройних Сил України, забезпечення їх спроможності адекватно реагувати на воєнні загрози;

формування адекватних загрозам військово-морських спроможностей України, забезпечення оборони морського узбережжя держави, розвиток необхідної інфраструктури базування Військово-Морських Сил Збройних Сил України, а також її відновлення в Криму після повернення тимчасово окупованої території під контроль України;

реформування системи матеріально-технічного та медичного забезпечення Збройних Сил України, впровадження електронних систем обліку матеріально-технічних ресурсів, приведення обсягів непорушних запасів матеріальних засобів у відповідність із реальними потребами у цих засобах;

удосконалення військової кадрової політики, підвищення престижу військової служби, поліпшення фінансового і соціального забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей;

забезпечення максимальної взаємосумісності Збройних Сил України зі збройними силами держав - членів НАТО шляхом запровадження стандартів Північноатлантичного альянсу;

зміцнення військової дисципліни та правопорядку у Збройних Силах України, створення Військової поліції.

4.4. Реформування та розвиток розвідувальних, контррозвідувальних і правоохоронних органів

Реформування та розвиток розвідувальних, контррозвідувальних і правоохоронних органів України має здійснюватися на основі принципів верховенства права, патріотизму, компетентності, департизації, доцільної демілітаризації, координації та взаємодії, розподілу завдань і усунення дублювання функцій, демократичного цивільного контролю та прозорості.

Реформа Служби безпеки України має на меті створення динамічної, укомплектованої високопрофесійними фахівцями, забезпеченої сучасними матеріальними і технічними засобами спеціальної служби, здатної ефективно захищати державний суверенітет, конституційний лад і територіальну цілісність України. При цьому буде забезпечено концентрацію зусиль на:

контррозвідувальній діяльності;

нейтралізації сепаратистських та екстремістських рухів і організацій;

забезпеченні державної безпеки у сферах боротьби з тероризмом, економічної, інформаційної, кібернетичної безпеки;

захисті державної таємниці;

сприяттє швидкому і ефективному обміну інформацією з державами - членами НАТО, ЄС на основі взаємної довіри.

Доцільно також забезпечити передачу більшості правоохоронних функцій, крім боротьби зі злочинами проти основ національної безпеки, від Служби безпеки України до правоохоронних органів.

Цілями реформи розвідувальних органів України є пріоритетний розвиток розвідувальних спроможностей України, забезпечений на основі узгодженого функціонування розвідувальних органів. Буде прийнята Національна розвідувальна програма, у рамках реалізації якої необхідно:

зосередити зусилля розвідувальних органів на пріоритетних напрямках забезпечення національної безпеки;

розширити спроможності агентурної розвідки;

забезпечити розвиток спроможності технічної розвідки, електронного перехоплення і моніторингу телекомунікацій, а також кіберрозвідки, створення сучасної системи аерокосмічної розвідки на основі нових технологічних рішень;

удосконалити інформаційно-аналітичну діяльність і обробку відкритих джерел інформації;

посилити координацію розвідувальних органів та їх взаємодію між собою, зокрема для підготовки узгоджених розвідувальних оцінок;

зміцнити взаємодію розвідувальних органів з партнерськими спецслужбами держав - членів НАТО, зокрема вживаючи конкретні заходи для побудови взаємної довіри.

Реформа Міністерства внутрішніх справ України має забезпечити максимально доцільну консолідацію правоохоронної діяльності у сфері його відповідальності, позбавлення невластивих контрольних і дозвільних функцій, підвищення рівня довіри громадян до правоохоронних органів, трансформацію у цивільний центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах правоохоронної діяльності, захисту державного кордону, міграційної діяльності та цивільного захисту.

Національна ж поліція як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовуватиметься через Міністра внутрішніх справ України, виконуватиме функції у сферах протидії злочинності, зокрема організованій, та забезпечення громадського порядку; для підтримання громадського порядку на місцях органи місцевого самоврядування створюватимуть у межах власних бюджетів муніципальну поліцію.

Розвиток Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями має бути спрямований на збільшення її спроможностей щодо забезпечення громадської безпеки, фізичного захисту об'єктів критичної інфраструктури, участі в охороні і обороні державного кордону України, а також підтримки операцій Збройних Сил України у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, та в особливий період.

Розвиток Державної прикордонної служби України як військового формування має забезпечити ефективну реалізацію політики безпеки у сфері захисту та охорони державного кордону України, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, у тому числі шляхом створення системи інтегрованого управління безпекою державного кордону України, удосконалення інформаційної, оперативної, технічної, фізичної складових, упровадження сучасних систем контролю, створення належно оснащених мобільних прикордонних загонів.

Розвиток Державної міграційної служби України має бути спрямований на забезпечення прав і свобод громадян, надання якісних адміністративних послуг, ефективний контроль за міграційними процесами, боротьбу з нелегальною міграцією, захист національного ринку трудових ресурсів, сприяння запровадженню безвізового режиму з Європейським Союзом.

Розвиток Державної служби України з надзвичайних ситуацій має забезпечити підвищення її спроможності щодо ефективного управління єдиною державною системою цивільного захисту, оснащення сил цивільного захисту сучасними видами техніки, засобами та спорядженням, оптимізацію розміщення її підрозділів, упровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером, підготовки та просвіти населення щодо

норм і правил поведінки в умовах надзвичайних ситуацій.

Відповідно до Кримінального процесуального кодексу України має бути створено в Україні Державне бюро розслідувань України як державний правоохоронний орган, відповідальний за проведення кримінальних розслідувань. Необхідно завершити реформування органів прокуратури відповідно до норм і стандартів Європейського Союзу.

4.5. Реформування системи державного управління, нова якість антикорупційної політики

Державне управління має ґрунтуватися на принципах верховенства права, рівності громадян перед законом, чесності та прозорості влади, а його пріоритетом повинен стати захист прав, свобод і законних інтересів громадян, національних інтересів України. При цьому слід забезпечити:

очищення влади від корупціонерів і агентури іноземних спецслужб, непрофесіоналів, політичної кон'юнктури, унеможливлення переважання особистих, корпоративних, регіональних інтересів над загальнонаціональними;

реформування інституту державної служби, формування висококваліфікованого, патріотичного, політично нейтрального корпусу державних службовців, реформування системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів державної служби, впровадження сучасних етичних норм для державних службовців, військовослужбовців, працівників правоохоронних органів;

децентралізацію функцій держави та бюджетних ресурсів;

відкритість, прозорість та підзвітність державних органів, впровадження електронного урядування.

Ефективне державне управління вимагає послідовної антикорупційної політики, яка здійснюватиметься шляхом:

обмеження контрольно-регуляторних функцій держави;

мотивації працівників державних органів до сумлінної праці;

забезпечення невідворотності покарання за корупційні правопорушення.

При цьому необхідно:

удосконалити процедуру перевірки на добросовісність та забезпечити дієвий моніторинг способу життя, доходів і витрат державних службовців;

забезпечити прозорість видатків Державного і місцевих бюджетів;

завершити формування і забезпечити ефективну діяльність Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції, а також забезпечити взаємодію у межах завдань і структури, визначених законодавством, між Національним антикорупційним бюро України та Державним бюро розслідувань України;

активізувати взаємодію з міжнародними антикорупційними організаціями, зокрема Групою держав Ради Європи проти корупції (GRECO), впровадження кращих практик.

4.6. Інтеграція в Європейський Союз

Поділяючи спільні з ЄС цінності та стратегічні цілі, Україна розглядає інтеграцію в політичні та економічні структури Європейського Союзу як пріоритетний напрям своєї зовнішньої і внутрішньої політики.

Угода про асоціацію між Україною і ЄС визначає стратегічні орієнтири для проведення системних політичних і соціально-економічних реформ в Україні, широкомасштабної адаптації законодавства України до норм і правил ЄС. Україна забезпечуватиме поступову конвергенцію у сфері зовнішньої і оборонної політики та розвиватиме взаємодію у рамках Спільної безпекової і оборонної політики ЄС для посилення спроможностей сектору безпеки і оборони, а також підтримання міжнародної безпеки і стабільності.

Пріоритетом є формування ключових передумов, необхідних для набуття Україною членства в ЄС - важливої гарантії демократичного розвитку, економічного добробуту та зміцнення безпеки. Членство України в ЄС сприятиме покращенню клімату довіри і безпеки в регіонах Східної Європи та Чорного моря.

4.7. Особливе партнерство з НАТО

Україна розглядає розвиток особливого партнерства з НАТО на основі Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору, підписаній 9 липня 1997 року, Декларації про її доповнення від 21 серпня 2009 року та Річних національних програм співробітництва Україна - НАТО як пріоритетний напрям своєї безпекової політики.

Співробітництво з НАТО сприяє утвердженню в Україні демократичних цінностей, формуванню стабільного безпекового середовища, є важливим інструментом підтримки реформ, зокрема у секторі безпеки і оборони, а також забезпечує спільну протидію сучасним безпековим викликам і загрозам.

Виходячи з довгострокової цілі приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, основу якої складає НАТО, Україна поглиблюватиме співробітництво з Альянсом з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства у цій організації, за напрямками:

- поглиблення політичного діалогу з питань упровадження демократичних реформ і забезпечення регіональної безпеки;

- реалізації коротко- та середньострокових заходів щодо підвищення обороноздатності України, зокрема проведення спільних навчань;

- розвитку взаємодії в сфері безпекового і оборонного планування, зокрема шляхом періодичного проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони, за результатами якого уточнюватимуться документи оборонного і безпекового планування;

- упровадження реформ у секторі безпеки і оборони відповідно до стандартів НАТО;

- створення ефективного механізму реагування на кризові ситуації, що загрожують національній безпеці;

- участі в операціях НАТО з підтримання миру і безпеки;

- розвитку спроможностей щодо запобігання і боротьби з тероризмом, а також спільної боротьби з тероризмом;

- імплементации принципів Ініціативи НАТО з побудови цілісності, прозорості, доброчесності та зниження корупційних ризиків у секторі безпеки і оборони;

- розвитку спільних програм підготовки персоналу органів сектору безпеки і оборони, зокрема Програми професійного розвитку;

- взаємодії у сферах енергетичної безпеки, науки і технологій та захисту навколишнього природного середовища.

Пріоритетним завданням є досягнення повної сумісності сектору безпеки і оборони з відповідними структурами держав - членів НАТО, що має забезпечити можливість набуття у майбутньому членства України в Північноатлантичному альянсі з метою отримання дієвих гарантій державного суверенітету та територіальної цілісності України.

4.8. Забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній сфері

Відмовившись від політики позаблоковості, яка не забезпечила територіальної цілісності держави, Україна в середньостроковій перспективі спиратиметься на власні можливості та залишає за собою право обирати участь у системах колективної безпеки і оборони як спосіб гарантування державного суверенітету і територіальної цілісності України.

Зовнішні гарантії безпеки забезпечуватимуться шляхом формування мережі союзнитва як з окремими державами та регіональними організаціями й ініціативами (шляхом укладення угод про спільну оборону або військову допомогу), так і з міжнародними безпековими організаціями (шляхом участі у механізмах колективної безпеки).

Зовнішньополітична діяльність України у сфері гарантування національної безпеки держави буде спиратися на політику європейської і євроатлантичної інтеграції та здійснюватися на різних рівнях - глобальному, регіональному, субрегіональному.

На глобальному рівні Україна розглядає поглиблення стратегічного партнерства зі Сполученими Штатами Америки як гарантом міжнародної безпеки на євроатлантичному просторі на основі Хартії Україна - США про стратегічне партнерство від 19 грудня 2008 року як головний зовнішньополітичний пріоритет. Україна прагнучиме до стратегічного розвитку взаємодії на засадах партнерських відносин з іншими державами - ключовими центрами впливу, зокрема КНР. Продовжуватиметься активне використання глобальних форматів - міжнародних організацій, насамперед ООН, "Групи двадцяти", "Групи семи", інших механізмів, спрямованих на зміцнення миру та стабільності у світі, додержання норм міжнародного права і справедливе врегулювання конфліктів.

Україна сприятиме процесу ядерного роззброєння, а також підтримуватиме ініціативи з укладення універсального міжнародного договору щодо гарантій безпеки, передусім без'ядерним державам, який би містив чіткий перелік зобов'язань та дій сторін у випадку його порушення, в тому числі в контексті застосування санкцій до держави-порушниці. Україна прагне до створення на основі Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (Будапештський меморандум) ефективного механізму гарантування свого державного суверенітету і територіальної цілісності.

Агресія Росії проти України збільшила актуальність реформування Ради Безпеки ООН. Тому в рамках роботи Генеральної Асамблеї ООН увага зосереджуватиметься на підтримці таких ініціатив з реформування Ради Безпеки ООН, які забезпечать її адекватне реагування на порушення міжнародного права, навіть якщо порушник є постійним членом цього органу.

Зусилля на регіональному рівні спрямовуватимуться на створення ефективної системи взаємодії у Центральній та Східній Європі з метою забезпечення безпеки та стабільності. Для цього використовуватимуться насамперед інструменти та можливості ОБСЄ та Ради Європи. Особлива увага приділятиметься формуванню механізмів забезпечення безпеки в регіоні Чорного моря.

Україна проводитиме спільно з іншими європейськими союзниками політику денуклеаризації та демілітаризації Чорноморського регіону; сприятиме поверненню до режиму оновленого Договору про звичайні збройні сили в Європі; братиме активну участь в

опрацюванні існуючих та внесенні нових безпекових ініціатив, спрямованих на зміцнення стабільності і колективної безпеки в Європі.

На субрегіональному рівні Україна продовжуватиме активно використовувати існуючі формати - "Веймарський трикутник", "Вишеградську групу", ГУАМ, ЦСІ, ОЧЕС тощо - з метою забезпечення захисту територіальної цілісності та суверенітету держави, реалізації економічних і енергетичних проектів та ініціатив.

З метою здійснення активної зовнішньополітичної діяльності розвиток Міністерства закордонних справ України має бути спрямований на формування зовнішньополітичного відомства європейського зразка, забезпеченого необхідними для ефективного просування національних інтересів держави ресурсами і можливостями.

4.9. Забезпечення економічної безпеки

Основним змістом економічних реформ є створення умов для подолання бідності і надмірного майнового розшарування в суспільстві, наближення соціальних стандартів до рівня держав Центральної і Східної Європи - членів ЄС, досягнення економічних критеріїв, необхідних для набуття Україною членства в ЄС.

Ключовою умовою нової якості економічного зростання є забезпечення економічної безпеки шляхом:

деолігархізації, демонополізації і дерегуляції економіки, захисту економічної конкуренції, спрощення й оптимізації системи оподаткування, формування сприятливого бізнес-клімату та умов для прискореного інноваційного розвитку;

ефективного застосування механізму спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), унеможливлення контролю стратегічних галузей капіталом держави-агресора;

створення найкращих у Центральній і Східній Європі умов для інвесторів, залучення іноземних інвестицій у ключові галузі економіки, зокрема в енергетичний і транспортний сектори, як інструменту забезпечення національної безпеки;

забезпечення готовності економіки до відбиття Україною збройної агресії;

розвитку оборонно-промислового комплексу як потужного високотехнологічного сектору економіки, здатного відігравати ключову роль у її прискореній інноваційній модернізації;

юридичного захисту в міжнародних інституціях майнових інтересів фізичних і юридичних осіб України та Української держави, порушених Росією;

підвищення стійкості національної економіки до негативних зовнішніх впливів, диверсифікації зовнішніх ринків, торговельних та фінансових потоків;

забезпечення цілісності та захисту інфраструктури в умовах кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, та особливого періоду;

ефективного використання бюджетних коштів, міжнародної економічної допомоги та ресурсів міжнародних фінансових організацій, дієвого контролю за станом державного боргу;

стабілізації банківської системи, забезпечення прозорості грошово-кредитної політики та відновлення довіри до вітчизняних фінансових інститутів;

системної протидії організованій економічній злочинності та "тінізації" економіки на основі формування переваг легальної господарської діяльності та водночас консолідації інституційних спроможностей фінансових, податкових, митних та правоохоронних органів, виявлення

активів організованих злочинних угруповань та їх конфіскації.

4.10. Забезпечення енергетичної безпеки

Пріоритетами забезпечення енергетичної безпеки України є:

реформування енергетичних ринків, забезпечення прозорості господарської діяльності, конкуренції на цих ринках та їх демонополізація, інтеграція енергетичного сектору України до енергетичних ринків ЄС та системи європейської енергетичної безпеки;

підвищення енергетичної ефективності та забезпечення енергозбереження;

диверсифікація джерел і маршрутів енергопостачання, подолання залежності від Росії у постачанні енергетичних ресурсів і технологій, розвиток відновлюваної та ядерної енергетики з урахуванням пріоритетності завдань екологічної, ядерної та радіаційної безпеки;

створення умов для надійного енергозабезпечення та транзиту енергоресурсів територією України, захищеності енергетичної інфраструктури від терористичної загрози;

формування системи енергозабезпечення національної економіки і суспільства в особливий період.

4.11. Забезпечення інформаційної безпеки

Пріоритетами забезпечення інформаційної безпеки є:

забезпечення наступальності заходів політики інформаційної безпеки на основі асиметричних дій проти всіх форм і проявів інформаційної агресії;

створення інтегрованої системи оцінки інформаційних загроз та оперативного реагування на них;

проти дія інформаційним операціям проти України, маніпуляціям суспільною свідомістю і поширенню спотвореної інформації, захист національних цінностей та зміцнення єдності українського суспільства;

розробка і реалізація скоординованої інформаційної політики органів державної влади;

виявлення суб'єктів українського інформаційного простору, що створені та/або використовуються Росією для ведення інформаційної війни проти України, та унеможливлення їхньої підривної діяльності;

створення і розвиток інститутів, що відповідають за інформаційно-психологічну безпеку, з урахуванням практики держав - членів НАТО;

удосконалення професійної підготовки у сфері інформаційної безпеки, упровадження загальнонаціональних освітніх програм з медіакультури із залученням громадянського суспільства та бізнесу.

4.12. Забезпечення кібербезпеки і безпеки інформаційних ресурсів

Пріоритетами забезпечення кібербезпеки і безпеки інформаційних ресурсів є:

розвиток інформаційної інфраструктури держави;

створення системи забезпечення кібербезпеки, розвиток мережі реагування на комп'ютерні надзвичайні події (CERT);

моніторинг кіберпростору з метою своєчасного виявлення, запобігання кіберзагрозам і їх

нейтралізації;

розвиток спроможностей правоохоронних органів щодо розслідування кіберзлочинів;

забезпечення захищеності об'єктів критичної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів від кібератак, відмова від програмного забезпечення, зокрема антивірусного, розробленого у Російській Федерації;

реформування системи охорони державної таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом, захист державних інформаційних ресурсів, систем електронного врядування, технічного і криптографічного захисту інформації з урахуванням практики держав - членів НАТО та ЄС;

створення системи підготовки кадрів у сфері кібербезпеки для потреб органів сектору безпеки і оборони;

розвиток міжнародного співробітництва у сфері забезпечення кібербезпеки, інтенсифікація співпраці України та НАТО, зокрема в межах Трастового фонду НАТО для посилення спроможностей України у сфері кібербезпеки.

4.13. Забезпечення безпеки критичної інфраструктури

Пріоритетами забезпечення безпеки критичної інфраструктури є:

комплексне вдосконалення правової основи захисту критичної інфраструктури, створення системи державного управління її безпекою;

посилення охорони об'єктів критичної інфраструктури, зокрема енергетичної і транспортної;

налагодження співробітництва між суб'єктами захисту критичної інфраструктури, розвиток державно-приватного партнерства у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям та реагування на них;

розробка та запровадження механізмів обміну інформацією між державними органами, приватним сектором і населенням стосовно загроз критичній інфраструктурі та захисту чутливої інформації у цій сфері;

профілактика техногенних аварій та оперативне і адекватне реагування на них, локалізація і мінімізація їх наслідків;

розвиток міжнародного співробітництва у цій сфері.

4.14. Забезпечення екологічної безпеки

Пріоритетами забезпечення екологічної безпеки є:

збереження природних екосистем, підтримка їх цілісності та функцій життєзабезпечення;

створення ефективної системи моніторингу довкілля;

ресурсозбереження, забезпечення збалансованого природокористування;

зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища, забезпечення контролю джерел забруднення атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, зниження рівня забруднення та відтворення родючості ґрунтів; очистка територій від промислових і побутових відходів;

формування системи переробки та утилізації відходів виробництва та споживання;

мінімізація негативних наслідків Чорнобильської катастрофи;

недопущення неконтрольованого ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин, матеріалів, трансгенних рослин і збудників хвороб.

Україна вживатиме заходів щодо забезпечення біобезпеки, унеможливлення поширення небезпечних інфекційних захворювань, підтримуватиме міжнародні зусилля у цій сфері.

5. Прикінцеві положення

Стратегія національної безпеки України є документом, обов'язковим для виконання, та основою для розроблення інших документів стратегічного планування у сфері забезпечення національної безпеки: Концепції розвитку сектору безпеки і оборони, Воєнної доктрини (Стратегії воєнної безпеки), Стратегії кібербезпеки, інших галузевих стратегій, а також державних програм розвитку органів сектору безпеки і оборони.

Реалізація цієї Стратегії потребуватиме спрямування щорічно на бюджетне фінансування сектору безпеки і оборони не менше 5 відсотків від валового внутрішнього продукту.

Реалізація Стратегії національної безпеки України відбуватиметься на основі національного оборонного, безпекового, економічного, інтелектуального потенціалу з використанням механізмів державно-приватного партнерства, а також із залученням міжнародної консультативної, фінансової, матеріально-технічної допомоги.

Науково-експертне забезпечення координації та контролю діяльності у сфері національної безпеки і оборони здійснює Національний інститут стратегічних досліджень із залученням провідних наукових, аналітичних і експертних установ України та інститутів громадянського суспільства.

За результатами аналізу виконання цієї Стратегії Рада національної безпеки і оборони України заслуховує щорічні доповіді та приймає рішення щодо стану її реалізації.

**Глава Адміністрації
Президента України**

Б.ЛОЖКІН

Публікації документа

- **Урядовий кур'єр** від 29.05.2015 — № 95
  - **Офіційний вісник Президента України** від 03.06.2015 — 2015 р., № 13, стор. 50, стаття 874
  - **Офіційний вісник України** від 09.06.2015 — 2015 р., № 43, стор. 14, стаття 1353, код акту 77086/2015
-